

ÜRKALEIDOSZKÓP

A Challenger robbanása miatt a NASA 1989 áprilisát tűzte ki a Vénusz radartérképező szonda, a Magellán indítására. A jelenlegi tervek szerint azonban a Magellán nem a Centaur, hanem a jóval gyengébb IUS segítségével áll pályára a Shuttle-ből történő "ki-pakolás" után. Az új végfokozat miatt azonban csökkenteni kellett az űrszonda tömegét. Ezért egy könnyebb végfokozat adaptert építettek, mellyel mintegy 127 kg megtakarítást értek el. Komoly probléma viszont a megismétlendő tesztek kérdése. A NASA segítségére a Smithsonian Intézet Repülési és Űrkutatási Múzeuma sietett. A múzeumban kiállított Voyager űrszonda-makettet a tárlóból a Magellán gyártójához, a Martin Marietta céghez szállították. A gyár munkatársai a Voyagernek a Magellánéhoz hasonló, alsó műszaki egységét át fogják alakítani, megépítik hozzá a végfokozat adaptert, majd elvégzik a tesztek. Amennyiben a mérések sikeresek lesznek, a módosított Magellán szonda megkapja a repülési engedélyt. A NASA véleménye szerint azzal, hogy az ellenőrzésekhez nem kell egy teljesen új műszaki egységet építeni, mintegy 1 millió \$-t takarítottak meg és elkészülnek időben a vizsgálatokkal, - a Magellán 1989-ben elindulhat.

X

Az amerikai haditengerészet új óceánfigyelő műholdja, a NROSS épül, és 1990-ben kerül Föld körüli pályára egy Titan-II hordozórakétával. Ez a műhold 36 óránként az egész óceánfelületet feltérképezi és jelzi minden hajó helyzetét. Altimétere, lokátoros scatterométere, mikrohullámú leképezője és mikrohullámú radiométere lesz. Négy műhold egyidejű működése esetén, 8 óránként a számítógépes kijelző rendszer az összes tenger hajójának adatait tudja szolgáltatni.

X

Úgy tűnik, hogy az ESA mintegy 600 millió fontsterlingel /kb. 1100 millió ECU-val/ alábecsülte az egy évre szükséges költség összeget! Ezért a tagállamok felszólították az ESA vezetését a tervezett programok felülvizsgálatára, új gazdasági tervek készítésére. Bár 1985-ben a tagállamok vezetői abban állapodtak meg, hogy három év alatt az ESA költségvetését mintegy 70 %-kal/!/ emelik, jelenleg úgy tűnik, hogy a kormányok a továbbiakban nem hajlandók a hibás gazdasági számítások "eredményeként" jelentkező költség túllépéseket finanszírozni.

/Az ESA tizenegy tagállamához egyébként az idén csatlakozik Ausztria és Norvégia. Finnország továbbra is társult tagként, megfigyelőként, míg Kanada "speciális helyzetű tagként" vesz részt a munkában./

X

Áprilisban Gothenburgban /Svédország/ az Ericsson Radio Systems cégnél átadásra került az ESA új, nagy, antennák bemérésére szolgáló épülete. A laboratóriumot először az ESA távérzékelő holdján az ERS-1-en elhelyezendő szintetikus apertúra radar /SAR/ vizsgálataira veszik igénybe, 1987. júniusától. A későbbiekben a kísérleti központot természetesen felhasználják más, nagyméretű fedélzeti antennák bemérésére is.

X

Mintán február 5-én 6 óra 30 perc UT-kor pályára került az új japán röntgen-csillagászati hold, a szakemberek megkezdték a műszerek tesztelését, azért, hogy 1987 szeptemberében megkezdődhessen a tudományos program.

A bemérés alatt azonban egy új szuparnóva jelent meg a déli égbolton /erről a napi sajtó már több helyen beszámolt/. Ezért a műhold megkezdte az 1987 A jelű objektum megfigyelését.

Az ASTRO-C jelű műhold, melynek a start után a Ginga /Galaxis/ nevet adták, egy M-3S-11 rakétával került pályára az ISAS Kagoshima űrközpontjából. A hold - melynek tömege 420 kg - a röntgen égbolt további térképezését fogja végezni. A műhold berendezéseit a japán űrkutatási Intézet /ISAS/, a Nagoja Egyetem, a brit Leicester Egyetem, a Rutherford Appleton Laboratory és az amerikai Los Alamos National Laboratory munkatársai készítették. Bár a műhold a tervezettnél kissé elnyúltabb ellipszis alakú pályára állt /apogeu=706 km, perigeu=515 km, $i=31,08^\circ$, $T=96,73'$ /, a nyugati szakemberek mégis sokat várnak tőle, hisz mint hangsúlyozzák, ebben az évtizedben ez az egyetlen "nem szovjet" röntgen-csillagászati műhold.

X

A Skynet-4 brit katonai távközlési hold eredetileg 1986 júniusára tervezett űrrepülőgépes startját a Challenger katasztrófa miatt elhalasztották. A legújabb döntés értelmében a geostacionárius pályára történő indításra 1988-ban egy Ariane rakétával kerülhet sor.

X

Az ESA szakemberei vizsgálják annak lehetőségét, hogy miképp lehetne a Giotto üstökösszondát újabb kísérletekre felhasználni. Az egyik elképzelés szerint 1987 végén, 1988 elején, amikor az űrszonda felső együttállásban lesz a Nappal, egy napkorona-megfigyelési programot hajtanak végre, felhasználva a szonda S és X sávú antennáit. A másik terv újabb üstökösrandevút irányoz elő. Az elképzelés szerint a Giotto a Grigg - Skjellerup üstököst közelíti meg 1992-ben. A szakemberek jelenleg a szonda fedélzeti rendszereit vizsgálják és ezek eredményeitől teszik függővé a végső döntést.

X

Progressz--27 start: 1987. jan. 16. $9^h 6^m$ MI (moszkvai idő);
dokkol: jan. 18. $10^h 27^m$ MI (a Mir hátulján);
lekapcsol: febr. 23. $14^h 29^m$ MI;
lefékez: febr. 25. $18^h 17^m$ MI (repülés vége).

Szojuz--TM-2 start: 1987. febr. 6. $0^h 38^m$ MI;
dokkol: febr. 8. $2^h 28^m$ MI (Mir elején);
parancsnok: Romanyenko, Jurij Viktorovics
fedélzeti m: Lavejkin, Alekszandr Ivanovics.

Progressz--28 start: 1987. márc. 3. $14^h 14^m$ MI;
dokkol: márc. 5. $15^h 43^m$ MI;
lekapcsol: márc. 26. $8^h 07^m$ MI;
lefékez: márc. 28. $5^h 59^m$ MI.

X

1987. március 24-én a Sriharitokai indítóhelyről Radzsiv Gandhi min. eln. jelenlétében indították az ISRO SROSS-1 műholdját az új ASLV-D1 hordozórakétával. A sikert nyomban bejelentették, csak több órával később derült ki, hogy a start után 52 s-al a két gyorsítórakéta a tervezett idő előtt levált, és a 11. fokozat valószínűleg be sem gyújtott, a rakéta a műholddal együtt a Bengáli öböl vizébe zuhant. Az első hírekből még a hiba oka sem derült ki.

X

A GOES-H időjárásjelző műholdat 7. számmal látták el, a korábban meghibásodott 5. feladatát veszi át.

X

1987. március 5-én közli a NASA, hogy megszakadt a kapcsolat a Pioneer-9 amerikai űrszondával, amely így beszüntette tevékenységét. Ezt 1968. novemberében indították, 18 év 3 hónap aktív működése volt, ez az eddigi világrekord űrobjektum esetében.

X

1987. március 13-án, pénteken reggel a Los Angeles közelében lévő pasadenai űrközpont pályamódosítást hajtott végre a Voyager-2 pályáján. Egy-két héttel előbb leadott rádióparancs alapján, a szonda 70 s-ra bekapcsolta a hajtóművét, ezzel felgyorsult és 12 órával előbb fog elhaladni a Neptunusz mellett. Az időpont 1989. augusztus 24. A 10 éve úton lévő szonda 3,65 milliárd km-re volt a Földtől.

X

1987. március 20-án Cape Canaveralról a Delta-3914 típusú no-182. sz. rakéta pályára vitte az indonéz rendelésre készült Palapa B2P távközlési műholdat.

X

Az 1986. végén Kínában járt amerikai küldöttség pontosabb adatokat kapott az eddigi űrkísérletekről. A korai korszakban 1968. novemberében és 1969. elején a hordozórakétát, a későbbi CZ-1-et ballisztikus pályán próbálták ki, ezt az amerikai mérések eddig kudarcként tartották nyilván. 1969. XI. 1-én volt a CZ-1 rakétával az első tényleges kudarc, amely azonos műholdat vitt volna a Kína-1-el. Eddig összesen 21 műhold-indítási kísérlet volt, ebből 17 rakétával, 19 műhold került pályára. Közben kudarc volt két FB-1 és egy CZ-2 rakétaindítás. A CZ-3 első kísérlete a Kína-14 félsiker, a harmadik fokozat szabálytalan működése miatt.

X

Májusban lesz...

50 éve 1937. május 9-én H.F. Pierce /American Rocket Society/ sikeresen elindított egy folyékony hajtóanyagú rakétát, mely 76 m-re emelkedett.

Május 19-én R.H. Goddard sikeresen indított egy rakétát, melyet automatikus stabilizációs berendezéssel látott el.

25 éve 1962. május 24-én M.S. Carpenter az Aurora-7 jelű Mercury űrhajóval három Föld-körüli fordulatot hajtott végre.

15 éve 1972. május 24-én Moszkvában szovjet-amerikai szerződést írtak alá a világűr közös, békés célú kutatásáról és arról, hogy a két ország Szojuz, illetve Apolló űrhajói közös kísérletet hajtanak végre 1975-ben.

5 éve 1982. május 13-án indult a világűrbe a Szojuz T-5 fedélzetén Anatolij Bereзовoj és Valentyin Lebegyev, a Szaljut-7 első alaptervezése. Repülésük, mely akkor időtartam-rekord volt, /211 nap/ 1982 decemberéig tartott.

A S Z T R O N A U T I K A

Magyar nyelvű könyvek jegyzéke 1957-től napjainkig
a lista speciális kiadók (egyetemek, TIT, stb.) munkáit
nem tartalmazza

Összeállította: Decsy Pál (MTA CSKI)

No. Szerző /szerkesztő/, [fordító] neve:

KÖNYV CÍME /Alcím/ (megjegyzés)

Kiadó neve: Helység

[Sorozat címe]
Kiadás éve

1. /Kutasné Péter Ágnes/:
AZ ŰRHAJÓZÁS
Gondolat Kiadó, Budapest
[Élet és Tudomány Kiskönyvtára]
1957
2. A.A. Sternfeld:
A BOLYGÓKÖZI REPÜLÉS
Bibliotheca Kiadó, Budapest
1957
3. V.I. Levantovszkij:
MESTERSÉGES HOLDAK
Bibliotheca Kiadó, Budapest
1958
4. Heinz Mielke:
ÚT A VÉGTELENBE
Műszaki Kiadó, Budapest
1958
5. Rolf Rothmayer:
RAKÉTA, SZPUTNYIK, ŰRHAJÓ /100 kérdés és 100 felelet/
Kossuth Kiadó, Budapest
1959
6. Zentai Béla:
A MESTERSÉGES BOLYGÓK FÉNYÉNél
Gondolat Kiadó, Budapest
1959
7. /SZUTA Kiadványa alapján/, [Dienes Gedeon]:
ELSŐ FELVÉTELEK A HOLD TÚLSÓ OLDALÁRÓL
Akadémiai Kiadó, Budapest
1960
8. Nagy Ernő:
TŰZCSÓVA A VILÁGŰRBEN /Amit a rakétáról tudni kell/
Móra Kiadó, Budapest
[Búvár könyvek]
1960
9. Lothar Hitziger:
TŰZES NYILAK A VILÁGŰRBEN
Táncsics Kiadó, Budapest
1961
10. Kiss Csaba:
EMBER A VILÁGŰRBEN
Kossuth Kiadó, Budapest
1961
11. Sinka József - Simonffy Géza:
A VILÁGŰR KÜLSZÖBÉN
Móra Kiadó, Budapest
[Búvár könyvek]
1961
12. Jurij A. Gagarin:
UTAZÁS A VILÁGŰRBEN /Az első űrhajóspilóta feljegyzései/
Táncsics Kiadó, Budapest
1962
13. P. Klusancev:
IRÁNY A HOLD!
Móra Kiadó, Budapest
1962
14. Kulcsár Iván:
A VILÁGŰR MEGHÓDÍTÓI
Móra Kiadó, Budapest
[Búvár könyvek]
1962
15. Heinz Mielke:
A RAKÉTATECHNIKA ALAPJAI
Műszaki Kiadó, Budapest
1962